

Шеленко Леся Романівна, магістр 1 курсу,
Дмитришин Марта Василівна, к.е.н.,
доцент кафедри обліку та фінансів,

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

На перший погляд недосвідченого ентузіаста підприємця ідеальним способом формування оборотного капіталу буде використання власних фінансових ресурсів. Звісно, за наявності достатнього рівня власного капіталу підприємства відпадає потреба у залученні додаткових ресурсів у формі кредитів чи емісії цінних паперів.

За умови кредитного залучення ресурсів для формування оборотного капіталу виникає необхідність збільшення собівартості, а отже і ціни готової продукції за рахунок виникнення додаткових витрат на обслуговування одержаного кредиту. Більше того, залучення кредитних ресурсів зумовлює додаткове витрачання часу на оформлення кредиту, сплату комісії, фіксацію та оцінку застави, гарантій чи поручительства.

Це, у свою чергу, створює додаткові ризики, оскільки за більшого боргового навантаження зростає ймовірність банкрутства суб'єкта господарювання, конфіскації та продажу заставного майна, судовими позовами кредиторів та навіть особистої майнової чи адміністративної відповідальності його керівника.

Однак, за умов нестачі власного оборотного капіталу потреба підприємств в оборотних коштах задовольняється все ж за рахунок позикового капіталу, до якого належать:

- 1) короткострокові банківські кредити,
- 2) корпоративні облігації,
- 3) кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги,
- 4) кошти, прирівняні до власних, так звані стійкі пасиви (внутрішня кредиторська заборгованість):
 - мінімальна перехідна заборгованість з оплати праці, яка зумовлена природною розбіжністю між строком нарахування і датою виплати заробітної плати;
 - заборгованість бюджету і соціальним фондам по деяких видах податків і платежів, нарахування яких відбувається раніше строку платежу;
 - мінімальна заборгованість по резервах на покриття майбутніх витрат і платежів; мінімальна заборгованість покупців по заставах за тару;
 - заборгованість замовникам по авансах і частковій оплаті (передоплаті) продукції тощо [1, с. 30].

Додатковою альтернативою тут може стати комерційний кредит, авансова оплата за продані товари, виконані роботи чи надані послуги. Проте, така співпраця із партнерами супроводжується формуванням у них збільшеного обсягу дебіторської заборгованості, що негативно впливає на оборотність їх оборотного капіталу. Зниження оборотності, у свою чергу, сприяє порушенню стабільності та ефективності

діяльності такого партнера, що може супроводжуватися небажанням останнього продовжувати подальшу співпрацю чи навіть банкрутство контрагента, що формував вигідну клієнтську базу.

Подібну форму формування оборотного капіталу господарюючих суб'єктів мають стійкі пасиви, тобто внутрішня кредиторська заборгованість, наприклад, із виплати заробітної плати. Проте, формування таких пасивів значно обмежене в часі законодавством України, що змушує підприємства уникати затримок по оплаті праці [2, с. 22].

Крім того, такий спосіб поповнення оборотного капіталу також сприятиме колективному напруженню працівників, погіршення внутрішнього мікроклімату, зниженню мотивації до праці та навіть відтоку кваліфікованого персоналу шляхом звільнення з роботи.

Вивільнити додаткові ресурси для формування оборотного капіталу може також податкове планування, яке дозволяє ефективно синхронізувати вихідні грошові потоки із сплати податків та інших обов'язкових платежів із вхідними надходженнями. В умовах ринку гроші та їх еквіваленти повинні постійно працювати генеруючи додатковий дохід.

Тому, якщо є можливість не здійснювати передоплату податків, цільові ресурси ще можна обертати допоки не настане крайній термін оплати. Єдиним додатковим ризиком податкового планування є виникнення форс-мажорних обставин в останній момент здійснення необхідної проплати, протермінування якої, зазвичай, супроводжується штрафними санкціями.

Акціонерні товариства характеризуються наявністю додаткового способу залучення фінансових ресурсів для поповнення оборотного капіталу шляхом емісії акцій.

Якщо обсяги операцій такого підприємства достатньо великі, то супровідні витрати з випуску цінних паперів не будуть занадто дорогими. Крім того, у більших товариств існує значно ширше коло можливостей залучати ресурси цим способом, ніж у невеликих суб'єктів господарювання.

Додатковим недоліком загаданого вище способу залучення ресурсів для формування оборотного капіталу підприємства для його власників є втрата повного контролю над його фінансово-господарською діяльністю через входження до акціонерного капіталу нових власників.

Отже, зважаючи на широке коло можливостей залучення ресурсів для основної діяльності підприємства, раціональним вважаємо пошук оптимального поєднання усіх можливих джерел на поточний момент. Чим більш розгорнутий перелік можливих шляхів одержання таких ресурсів, тим більше шансів обрати максимально вигідний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Кочкодан В.Б. Стратегія формування і управління структурою капіталу підприємства: теоретичний аспект / В.Б. Кочкодан, І.В. Миронова // Інноваційна економіка. – 2012. – №3. – С. 28-32.*
2. *Гарбуз Н. Впровадження інновацій як основа для набуття конкурентних переваг підприємством [Електронний ресурс] / Н. Гарбуз, В. Гладіліна, Н. Калініченко // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. - 2016. - № 2. - С. 20-35. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_2_4.*